

Гари Щейнгат „Абсурдистан“

В тази книга се говори за любов. С пресищащата руска топлина, която минава за истинска обич, посвещавам следващите 420 страници на моя скъп Папа, на град Ню Йорк, на сладката ми обедняла приятелка в Саут Бронкс и на Службата за имиграция и натурализация на САЩ.

Но това е и книга за прекалената любов. Книга за изиграната душа. Нека си го кажа от самото начало: измамиха ме. Използваха ме. Възползваха се от мен. Преценили са ме от пръв поглед. И моментално са усетили, че са попаднали на „своя“ човек. Ако изобщо „човек“ е подходящата за случая дума.

Не бих се учудил, ако това мое лековерие е наследствено. Имам предвид баба ми. Заклетата сталинистка и предан дописник на „Ленинградская правда“, докато болестта на Алцхаймер не я лиши и от последните й останки на разум, именно тя беше авторът на прочутата алегория за планинския орел Сталин, спуснал се право в долината да сграбчи тримата империалисти язовци, олицетворяващи Великобритания, Америка и Франция, и разкъсал на парченца жалките им тела с кървавите нокти на генералисимуса. Имам бебешка снимка как лазя в скута на баба. И се лигавя по него. А и тя се лигави отгоре ми. Правена е през 1975 година и на нея и двамата изглеждаме абсолютно малоумни. Погледни сега на какво съм заприличал, бабо. Виж ми изпадалите зъби и хлътналия долен корем; забележи какво ми направиха на сърцето – този разнебитен килограм тлъстини, провесен зад гръдната ми кост. Ако има някой разкъсан на парчета през XXI век, това съм аз – четвъртият язовец.

Пиша ви от Давидово – селце, населено изцяло с така наречените планински евреи, близо до северната граница на бившата съветска република Абсурдисвания. Ох, тези планински евреи. Както са се усамотили по хълмовете и са се посветили изцяло на своя клан и на Яхве, ми изглеждат направо праисторически, да не кажа: прабозайници, като кралските хаймозаври, един от онези готини миниатюрни динозаври, дето навремето са се влачили по земята.

Сега сме в началото на септември. Небето е равномерно синьо, а празнотата и безкрайността му ми напомнят, неизвестно защо, че се намираме върху кръгла планетка, която се прокрадва през ужасяващо празно пространство. Накацали по просторните тухлени къщи, сателитните чинии на селото са насочени към увенчаните с бели алпийски корони околни планини. Плах ветрец от края на лятото гали раните ми и дори шляещото се по улицата бездомно куче демонстрира задоволено, кротко поведение, сякаш още утре ще емигрира в Швейцария.

А около мен са селяните: съсухрени старци, мазни юноши, мощни местни бандити със съветски затворнически татуировки по пръстите (някогашни приятели на моя скъп Папа), та дори и обърканият едноок осемдесетгодишен равин, който в момента ми плаче на рамото и ми шепне на своя развален руски каква чест било за него да посрещне в селото си важен евреин като мен и как му идело да ме храни със спаначени блини и агнешко печено и да ми намери добра местна булка, която да ми скача отгоре и да се друса върху омекналия ми като плажна топка корем.

А аз съм си дълбоко светски настроен евреин, дето не намира утеха нито в национализма, нито в религията. Коего не ми пречи да се чувствам добре сред тези странни издънки на народа ни. Планинските евреи ме глежат и кътат; гостоприемството им е затрогващо; спанакът им е сочен и поема чесъна с прясно битото масло.

А аз – аз копнея да летя.

Да се рея над земното кълбо.

И да кацна на ъгъла на 173-та улица и Вайс, където ме чака тя.

От кабинета си на Парк Авеню психоаналитикът ми д-р Левийн почти ме е разубедил относно способността да летя.

„Да си стоим приземени – обича да казва. – Да се придържаме към действително възможното.“ Мъдри думи, докторе, но имам чувството, че нещо май не ме дочуваш. Не си се представям да летя като грациозна птица или богат американски свръхгерой. На мен и летенето ми ще е като всичко друго мое – накъсано, на пресекулки; земното притегляне ще се мъчи постоянно да ме тръшне върху тясната черна лента на хоризонта, а там зъберите ще ми дерат циците и коремите, реки ще пълнят устата ми с мъшасала вода, пустини ще тъпчат джобовете ми с пясък и всяко издрапване нагоре ще заплашва да свърши с рязко падане в небитието. Точно това правя в момента, докторе. Отлитам от древния равин, впил нежно пръсти в яката на анцуга ми, и се нося над буйно разлистените зеленчуци и предварително опечените агнета на селото и над петнистозелените надвиснали скали на двете сблъскали се една в друга планински вериги, закрилящи праисторическите планински евреи от наежените заобикалящи ги мюсюлмани и християни, над сринатата до основи Чечения и надупченото от куршуми Сараево, над язовирите с електроцентрали и бездуховния свят, над Европа – кацналия навръх хълма разкошен полис с развят над бойниците му син многозвезден флаг, – над замръзналия мъртъв покой на Атлантика, чието най-огромно желание е да ме удави веднъж завинаги, и летя така, летя, летя и накрая право напред, право, право, та чак до върха на онзи продълговат остров...

Летя на север към жената на моите мечти. Но се придържам близо до земята, както ти ми препоръчваш, докторе. Взирам се да разпозная разните форми и населени места. Напъвам се да осмисля живота си. Ето, вече виждам онова пакистанско заведениъце на Чърч Стрийт, на което ометох всичките запаси, тъпчейки се с джинджифил и туршия от манго, люта леща и карфиол под аплодисментите на насъбралите се таксиметрови шофъори, които препредаваха новината за лакомията ми на своите роднини в Лахор. А сега прелитам над заформилото се на изток от Мадисън Скуеър Парк силуетче с високата цял километър реплика на камбанарията на венецианската „Сан Марко“ и позлатения връх на билдинга на застрахователната компания „Ню Йорк Лайф“ – каменни симфонии, модернистични вариации, които американците сякаш са издялали от големи колкото луната скали в някакви последни напъни към безбожно безсмъртие. В момента се нося над клиниката на Двайсет и четвърта улица, където една от „Социални грижи“ ми съобщи навремето, че ми е отрицателна пробата за ХИВ – вируса, който причинява СПИН, – с което ме принуди да се разрева виновно в тоалетната заради онези кльощави красиви младежи, чиито уплашени погледи бях отбивал в чакалнята. И вече се рея над гъстата зеленина на Сентрал Парк и съединявам по въздуха сенките на младите матрони, повели азиатските си кученца с размер на ситни мръвки към всеобщото изкупление на голямата меръ. Прехвърчам над мътната Харлемска река, минавам в бръснещ полет над запъхтения влак на надземната градска железница ИРТ и продължавам в източна посока с уморено, отпуснато тяло, молещо се за място за кацане.

А аз съм вече над Саут Бронкс, но не съм сигурен дали се нося, или се тръшвам с олимпийска скорост на пистата. Светът на приятелката ми ме поема в обятията си. Ясни са ми безмилостните тайни на Тремънт Авеню – където според грациозно насуканите графити, че „Бебо“ завинаги ще „обича Лара“, неоновата витрина на „Брейв Фрайд Чикън“ ме умолява да опитам мазновкусните ъ ухания, а фризьорският салон „Адонай“ заплашва унилите ми къдрици да щръкнат и да пламнат като оранжевата факла на Статуята на Свободата.

Пронизвам, сякаш съм дебел светлинен лъч, магазини „За един долар“, предлагащи тишъртки от осемдесетте години и фалшиви анцузи „Рокауеър“, кафявите туловища на

жилищни кооперации, които предупреждават за провеждаща се „Операция чисти коридори“ и че „Неканените гости подлежат на арест“, минавам над главите на момчета, увили глави с отличителни за бандата им кърпи и мрежи за коси и перчещи се с чудовищните си мотори, над тригодишни доминиканки с бодита и обици с изкуствени диаманти и над преметен преден двор, където плачеща кафява Дева вечно гали броеницата на зачервената си шия.

На ъгъла на Сто седемдесет и трета улица и Вайс Авеню, на осеяното с разсипан зрънчо и червени бонбони от женско биле стълбище към входа на тухлената ѝ кооперация, приятелката ми е захлупила голия си скут с учебници от Хънтър Колидж. Забивам право в разкошните ѝ карамелизирани от лятото гърди, покрити и двете с прилепнала жълта тениска, която ме уведомява с изписан с груби главни букви надпис, че „Г“ е „като в гангста“. И докато я целувам където сваря, а потта от трансатлантическия ми полет я облива в личната ми формула от смесена с меласа сол, буквално изглупявам от любов към нея и от мъка по почти всичко останало. Мъка по моя скъп Папа, по истинския „гангста“ в живота ми. Мъка по Русия – моята далечна родина, и по Абсурдистан, където календарът така и ще си остане закован във втората седмица на септември 2001 г.

Това е книга за любовта. Но и книга за географията. Колкото и малко да са табелите в Саут Бронкс, накъдето и да погледна, все виждам стрелки, уведомяващи ме услужливо „Вие сте тук“.

А аз наистина съм тук.

Тук съм, до любимата жена. А градът се втурва да ме намери и да ме приюти.

Откъде у мен този късмет?

Понякога направо не мога да повярвам, че съм още жив.

Въпросната вечер срещу 15 юни 2001 г.

Казвам се Миша Борисович Вайнберг, 30-годишен, силно затлъстял, с хлътнали сини очички, изящен еврейски клон, достоен за най-изтъкнатата порода папагали, и с толкова тънки устни, че ти се ще да ги обършеш с голото опако на ръката.

Голяма част от последните години прекарах в Санкт Петербург, в Русия – но не по избор, нито по желание. Градът на царете бил, Северната Венеция бил, културната столица на Русия бил... Нищо подобно. През 2001 година нашият Санкт Ленинбург е заприличал на фантазмагоричен град от Третия свят с неокласически сгради, пропадащи в задръстените от лайна канали, и с потресающи селски колиби от гофрирана ламарина и шперплат, колонизирали широките проспекти с капиталистическата им иконография (реклами за цигари, на които играч на американски футбол хваща хамбургер с бейзболна ръкавица); но най-лошото е, че интелгентното ни, склонно към депресии гражданство, е било подменено с нова раса мутанти, облечени най-старателно по западен маниер: млади жени във впита по тялото ликра, с навирени дребни гърди, сочещи едновременно Ню Йорк и Шанхай, а мъжете – във фалшиви черни дънки „Калвин Клайн“, провиснали на хлътналите им задници.

Добрата новина за непоправим дебелак като мен – сто и петдесет кила при последното мерене, при това и син на 1238-ия най-богат човек в Русия – е, че цял Санкт Ленинбург се юрва да те обслужва: вдигнатите мостове се спускат още отдалече, а красивите дворци се строят по бреговете на каналите и навират едрогърдите си фризове в очите ти. Благословен си с най-рядкото съкровище, което се среща по тази богата на полезни изкопаеми земя. Благословен си с респект. Вечерта на 15 юни през катастрофалната 2001 година моите приятели ми засвидетелстваха сериозен респект в ресторанта „Дом на руския рибар“ на Крестовски – един от обраслите с буйна растителност острови в делтата на река Нева. Тъкмо там, на Крестовски, ние, богатите, се правим, че живеем в постсъветска

Швейцария – мъкнем се по идеално поддържаните велоалеи около нашите *котиджи* и *таунхауси* и пълним дробовете си с пакети атмосфера, внесени сякаш от самите Алпи.

А в „Дома на рибаря“ пинизът е, че сам си хващаш рибата от изкуственото езерце, след което, за към петдесет щатски долара на кило, кухненският персонал ти я опушва или ти я изпича на скара с дървени въглища. Та през „въпросната вечер“, както впоследствие я нарекоха в милицията, се бяхме струпали на мостика „Хвърляща хайвера си съомга“, крещяхме по прислугата, наливахме се с гарафи калифорнийски ризлинг, а *мобилниците* ни „Нокия“ звъняха с онази социална припряност, която възниква, когато белите нощи преборват тъмата и розовото зарево на северното слънце не оставя обитателите на съсипания ни град да заспят, та може единствено да се наливаш с приятелите до зори.

А пък и друго да ви кажа: в Русия, ако нямаш приятели, по-добре се удави. След като цели десетилетия си слушал втръснатата ти родителска агитация и пропаганда (песнопения от рода на „Готови сме да умрем за теб!“), измъкнал си се от престъпната хватка на руското семейство (молбите им „Не си отивай!“) и си бил подложен на тъпата социализация, налагана от учители и заводски директори (заплахите „Ще приковем обрязания ти хуй на стената!“), накрая ти остава само наздравицата между двама пропаднали приятели в някоя вонлива бирена лавка:

„Наздраве, Миша Борисович.“

„Наздраве, Димитрий Иванович.“

„За армията, авиацията и целия съветски флот – до дъно!“

Самият аз съм скромна личност и държа на своята самостоятелност и самотна тъга, така че имам много малко приятели. Най-близкият ми приятел в Русия е бивш американец, когото наричам Альоша-Боб. Роден с името Робърт Липшиц в северния край на щата Ню Йорк, този плешив орел (на двайсет и пет годишна възраст вече нямаше и косъм на кубето си) отлетя преди осем години за Санкт Ленинбург, където алкохолизмът и инерцията го превърнаха в преуспяващ руски бизнесмен, прекръсти се на Альоша, стана собственик на „ЕксесХоливуд“ – невероятно доходен бизнес за внос и износ на дивидита – и се сдобил с любовта на Светлана, млада петербургска кифла. Освен дето е плешив, Альоша-Боб има и сбръчкано лице, завършващо с червеникава заострена брадичка, воднистосини очи, които ти се струва, че всеки момент ще пуснат сълзи, и огромни месести джуки, промивани ежечасно с водка. Навремето някакъв скинар в метрото го беше нарекъл *гнусный жид* – „гаден чифутин“, – което според мен отговаря точно на всеобщото възприятие за него. Поне на мен ми заприлича на такъв, когато се запознахме преди тринайсет години по време на следването ни в Аксидентъл Колидж в американския Среден запад.

Двамата с Альоша-Боб си имаме интересно хоби, на което се отдаваме при всяка възможност. Възприемаме се като „джентълмени любители на рапа“. А творбите ни се разпростират от „старовремските джемове“ на Айс Кюб, Айс Тий и Пъблик Енеми до чувствените съвременни ритми на гето тех – хибрид от Маями бейс, Чикаго гето и Детройт електроника. Модерният читател вероятно познава „Ас ‘н’ Титийс“ („Гъз и цици“) на Диджей Асолт – смятано за най-великото парче в жанра.

През въпросната вечер начало на екшъна поставих аз с детройтско текстче, което ме кефи през летните вечери:

О, шит,
чакай се’а,
затваряй си устата,
че ще ти го навра.

А Альоша-Боб, по съдрани дънки „Хелмут Ланг“ и горнище от анцуг с надпис „Аксидентъл Колидж“, поде рефрена:

Ти за ква се мислиш ма,
я го поеми

дълбоко навътре
и гъз завърти.

Мелодията ни се лее над четирите мостика на „Руския рибар“ – „Нерест лосося“ („Хвърляща хайвера си съомга“), „Русский осётр“ („Руска есетра“), „Капризная форель“ („Капризна пъстърва“) и „Маленькая корюшка“, – над цялото изкуствено езеро, каквото и да му викат там („Долар Лейк“ ли, „Еврогьол“ ли?), и над паркинга с безплатни валета, където един от обслужващите селяндури току-що ожули новия ми ланд ровър.